

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATĂ SAPTĂMÂNALĂ

□

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. — Nr. 2.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dollari. — Germania 15 M.

Orăștie, 18 Ianuarie 1914.

Capul lui Mihai-Viteazul, așezat în local special construit în acest scop.

— Vezi mai pe larg pe pag. 24. —

ALMANAH, ORI ALTCEVA ?

Dl Sebastian Bornemisa, redactorul și editorul revistei „Cosinzeana“, a avut la 1911 fericita idee de-a publica un „Almanah al scriitorilor dela noi“, adică al scriitorilor ardeleni. Motivul, care l-a îndemnat să publice o astfel de carte, nu a putut fi speranța unui câștig bun, realizat din vânzarea cărții, nici asigurarea pe seama sa a unor măgulitoare epitete, ca de pildă „scriitor și editor“. Dacă dl Bornemisa recunoaște singur, că a avut de gând „a prezintă publicului românesc de pretutindeni mănunchiul scriitorilor români în viață, din Transilvania, Ungaria și Bănat“ noi nu ne putem mulțumi numai cu această deslușire și credem, că motivele dlui Bornemisa au avut un izvor mai ascuns, care descoperit, ne descopere la rândul său și nouă o stare de lucruri destul de tristă.

Astăzi știe toată lumea, că numai foarte puțini români de dincolo cunosc scrierile lui Coșbuc și ale lui Slavici, înainte de ce marii scriitori au fost chemați la București. Și dacă în vremea noastră nu s'ar fi afirmat mișcarea literară dela „Sămănătorul“, în felul în care s'a afirmat, credem că și recunoașterea altor scriitori ardeleni rămași la noi, cum sunt Goga, Agârbiceanu, Ciura, Ec. Pitiș, Maria Cunțan, Ion Borcia, s'ar fi întârziat cu mulți ani, cu toatăcă multe alte împrejurări au mai contribuit la răspândirea bunului nume, de care se bucură astăzi cu toții.

Aici trebuie căutat adevăratul motiv, care l-a îndemnat pe dl Bornemisa, să publice Almanahul. Dl Bornemisa știe, că Românii de dincolo sunt insuficient informați despre viața literară și științifică a

românilor din Ungaria. De aceea „Almanahul scriitorilor dela noi“ trebuie să servească ca o operă de informație sigură. El trebuie să dea în rându 'ntâi informații biografice și bibliografice, și numai în al doilea rând intenția editorului a putut fi și aceasta: să arate cu ce au contribuit ardelenii la dezvoltarea și îmbogățirea literaturii românești. S'ar putea zice, — fără să vreau a ascunde în vorbele mele o intenție răutăcioasă — că prin almanah se făcea literaturii românești ardeleni, o reclamă.

Almanahul a avut ghinionul, să apară tocmai într'o vreme, când conflictul iscat între „Tribuna“ și Comitetul Național, se declarase pe față. Astăzi se poate vorbi despre acest conflict cu obiectivitate, dând drept fiecăruia atât, cât i se cuvine. Deci: Almanahul a tratat prea mașter, și în ton și în informație, ziarul „Românul“, pentru că să dea informații cu atât mai bogate despre „Tribuna“ numai pe motivul, că editorul Almanahului simpatiză cu gruparea dela „Tribuna“. În schimb „Românul“, care trebuie să plătească cu aceeaș monedă, nu recunoaște însemnătatea apariției acestui almanah și vorbește despre el ca despre „un simplu calendar à la N. D. Popescu“. „Românul“ mai arată, cu drept cuvânt, că *Almanahul* nu dă notițe despre *toți* scriitorii ardeleni și compune o listă de vre-o 28 de inși, cari au fost trecuți cu vederea, între ei: Slavici, I. Gorun, A. C. Popovici, I. Corbu, Dr. Val. Braniște, Dr. E. Dăian, Enea Hoșoș, etc. etc. Inșă dl Bornemisa se plânse în prefața Almanahului, că mulți scriitori nu au luat în seamă apelurile trimise, în cari li se cereau

informațiile biografice și bibliografice. Prin urmare scriitorii erau vinovați. De aceea nimeni nu va stă azi la 'ndoială să declare, că întâiul Almanah, așa cum a fost edat, nu corăspundeă *tuturor* așteptărilor, că el a fost numai un *bun început*.

Și cu toate acestea, Almanahul a servit și ziarelor noastre și autorilor de articole, ca un bun izvor de informație și astfel l-am văzut adeseori citat în coloanele ziarelor noastre.

Ideea dlui Bornemisa a fost luată și de „Societatea scriitorilor români“ din București, care tocmai se înființase. Secretarul ei, dl E. Gârleanu, tipări asemenea un Almanah pe 1912, pe care și domnia-sa îl privește numai „ca un început“. Lipsesc de fapt și din acesta „nume scumpe nouă tuturor“, dar fiindcă dincolo lumea nu se găsea în toiul unei lupte, care ar fi angajat pe toți scriitorii, ca la noi, Almanahul lor a fost primit cu mai multe simpatii.

Se stabileau deci în acelaș an *două* tipuri de almanahuri. Întâiul, al nostru: cu portrete, cu notițe biografice și bibliografice autentice, fiindcă erau date de înșiși scriitorii; cu mici contribuiri literare; cu înșirarea tuturor revistelor și ziarelor ce apăreau la noi și la urmă cu un calendar. Al doilea, al scriitorilor din România: cu portrete, (mai interesante și mai bine reușite decât cele din Almanahul ardelen; poate și scriitorii sunt mai interesați și mai bine reușiți decât ai noștri?), cu contribuții literare; dar fără informații biografice și bibliografice. Lipsiă cu totul capitolul despre „Presă“ și calendarul.

Ar fi fost interesant, dacă în acelaș an s'ar fi găsit și în Bucovina un editor, care să fi alcătuit un almanah al scriitorilor bucovineni și basarabeni,

Târgul dela Găina. E vestit în toată țara *Târgul dela Gătina*, în creerii Munților-Apuseni, unde se adună odată 'n an, vara, tot ce au Moții mai frumos: flăcăi și fete, bărbați și femei și bătrâni, — și cât cumpără, cât își petrec, căci târgul e împreunat și cu petrecere în grupe colo și colo. I se și zice mai mult *târgul de fete dela Găina*, căci se leagă aci multe dragosti, ce se sfârșesc cu căsătorie. Târgul se ține pe un loc foarte frumos, în vârf de munte, romantic, — de aceea și aleargă la el popor foarte mult, tot gătit de sărbătoare. — Arătăm azi câteva chipuri dela acest târg vestit. Începem cu chipul de sus, care ne arată: la stânga o parte a târgului, la dreapta caii Moților, prinși de pociumbi ori împedecați, de-o parte 'n câmp.

acesta dl Bornemisa își va ușura numai munca, dacă va căuta să-și găsiască tovarăși-editori în România și Bucovina, cari s'ar îngriji de adunarea materialului relativ la scriitorii de-acolo. Câțiva ani în rând, Almanahul va avea încă multe lipsuri. Vor lipsi de pe paginile lui numele celebre ale acelor scriitori, cari crezându-se semi-zei, așteaptă ca fiecare român să le cunoască — fără să fi auzit, ori să fi cetit vreodată — biografia și nesfârșitul șir al tuturor operelor. Aceștia vor fi puțini. Cei mai mulți, aproape toți, vor înțelege încurând, că a da informații exacte despre viața și munca ta, nu însemnează să-ți cânti singur ditirambi. Almanahul rămânând o operă de pură informație, s'ar reține de la orice aprecieri subiective ale scrierilor și scriitorilor. El ar cuprinde în ordine alfabetică numele tuturor poezilor, povestitorilor, dramaturgilor, ale învățaților, ziaristilor, ale autorilor de cărți didactice, cu un cuvânt al tuturor scriitorilor, cari au contribuit *real* la îmbogățirea și dezvoltarea culturii românești. Un lexicon al tuturor purtătorilor de condei din zilele noastre, cari își au partea lor de muncă în viața literară a Românilor de pretutindeni.

și dacă Almanahul bucureștian ne-ar fi dat și numele scriitorilor macedoneni.

Dl Bornemisa nu a continuat publicarea Almanahului; „Societatea scriitorilor români“ da. Se impune întrebarea: Ne oprim aici?

Ar trebui să ne oprim, dacă nu ne-am da seamă în mod critic de ceea ce au voit să fie aceste almanahuri și de motivele, cari le-au luat dreptul de viață. Chiar și numai o superficială comparație cu *calendarele*, ne va lămuri pe deplin. Răsfoiți calendarul „Minervei“ de pildă, și ve-ți vedea, că el încă dă portrete și contribuții literare, ca și Almanahul „Societății scriitorilor“. Dacă partea literară a calendarului ar fi mai bine îngrijită, el ar putea înlocui oricând Almanahul.

Nu ve-ți găsi însă în nici un calendar de astăzi informațiile biografice și bibliografice și capitolul despre Presă, pe cari le dă Almanahul lui Bornemisa. Și numai prin această parte a sa, Almanahul își legitimează apariția față de tot felul de cărți apărute până acum. Și față de cărțile de istorie literară, întrucât Almanahul are în

vedere numai pe scriitorii în viață.

Atunci ce-ar trebui să se facă? Dl Bornemisa ar trebui să facă din Almanah o operă de pură informație biografică și bibliografică. La început poate nu ar renunța la portrete, pentruca se păstreze viu interesul publicului mare față de o carte, care nu l'ar prea atrage prin cuprinsul ei, până când și-ar asigura un număr suficient de cumpărători stabili. Almanahul va cuprinde biografiile tuturor scriitorilor români, fără deosebire de țară. Spre scopul

Călare și pe jos, în haine curate, ca la biserică, — în drum spre Găina.

Tineri excursioniști, cari, atrași de curiositate, de fama târgului dela Găina, merg și ei, cu traistele de turiști în spate, spre acel târg.

Un „Wer ists“ al Nemților sau un „Who who“ al Englezilor.

Cine ni l'ar da și nouă nu ar săvârși o muncă de prisos.

Dr. Al. Bogdan.

□ □ □

Relicviile scumpe ale neamului. Printre cele mai prețioase rămășițe sfinte din istoria neamului românesc, este fără îndoială *Capul lui Mihai Viteazul*, eroul plin de neastâmpăr, care alergă după planurile cele mai mari războinice, chiar planuri, ce treceau peste puterile lui! Ucis de Basta pe câmpia Turzii, în Transilvania, capul lui a fost dus în Țara-Românească și așezat cu toată pompa și cinstea la Târgoviște, în „Turnul dela Chindia...”

Acum s'a construit la București, în Mănăstirea Dealului, un locaș deosebit, special, pentru păstrarea scumpei relicvii naționale, — și în primăvară, în luna lui Martie, capul eroului va fi așezat cu deosebită pompă în locașul anume construit pentru păstrarea lui cu sfințenie, așezat așa, ca să poată fi văzut de lumea ce va cercetă sfântul lăcaș.

Tot mai multă lume cere la București scoaterea la iveală a Viteazului, care la 1600 intrunise, pe o clipă macar, pe toți Românii sub Domnia lui: pe Munteni, pe Moldoveni și pe Ardeleni! Ba își așezase chiar reședința la *Alba-Iulia*, unde venise cu toată familia și fusese primit cu triumf, și de-acî cârmui, scurt timp, treburile Domniei, pe care tare și-o întinsese.

Vom aduce la timpul său amănunte și ilustrațiuni dela sărbările cari se vor da în jurul acestei scumpe relicvii a neamului.

Autorul Giocondei.

Acum când Franța și toată lumea cultă se bucură, că Gioconda a fost regăsită, numele nemuritorului ei autor este din nou pe toate buzele. Cei mai mulți îl cunosc pe Leonardo da Vinci numai ca artist, dar Italienii nu-l consideră numai ca pe cel mai mare pictor al Renașterii. Locuitorii plaiurilor din Lombardia știu, că lui îi datoresc ei sistemul fecund de irigațiune, care a făcut din această regiune una din cele mai bogate ale pământului. Leonardo da Vinci, inginer agronom: Faptul acesta pare curios.

În realitate, el a fost un inginer militar, un arhitect, un muzician, un poet și un savant. El a desăvârșit tipul, probabil unic în istoria omenirii, al „omului complex”. În oricare direcțiune am urmărit etapele spiritului omenesc, am găsi urmele lui da Vinci. Noi îl cunoaștem mai ales ca pictor, fiindcă și-a dus arta până la o perfecțiune, pe care nu credem s'o mai fi ajuns alții. Pe savant îl cam uităm din cauza progresului științei, progres atât de repede și de precipitat, încât păstrăm în memorie numai numele cele mai recente.

Fără îndoială că pictura îl preocupă cel mai mult pe Leonardo. Copil, el învăță fără profesor gramatica, aritmetica și desenul, și improvisează versuri, însoțindu-se pe liră. Dar eră mai ales atras de pictură. Cu toate acestea, ca și cum geniul său ar fi simțit, că o viață de om nu-i va ajunge pentru a pătrunde toate misterele naturii, el nu se puțu hotărî niciodată a se mărgini la o singură preocupare. Și grație diversității întreprinderilor sale, el reuși să fie un precursor în toată puterea acestui cuvânt.

El începă prin a fi ceea ce numim astăzi un atlet complex. Om frumos și bine făcut, el își cultivă corpul pentru a poseda estetica mușchiulară, care-i plăcea așa de mult la ceilalți. El excela în călărie, în scrimă, în înot, la toate exercițiile de forță și de agilitate.

Spiritul lui îndrăzneț, în acele timpuri de glorie războinică, fu sedus de arta militară. Când se hotărî, să intre la curtea lui Ludovico Sforza, — căci nu eră bogat, — Leonardo scrisese prințului o scrisoare extraordinară, în care și laudă propriile sale merite și capacități.

Târgul de oale în marele târg de pe muntele Găina.

Două fete și o nevestă din Abrud la târgul de pe Găina.

Nici o ambițiune nu-i părea prea înaltă: în toate excelă. Lista lucrărilor, pe cari proiectă să le realizeze în beneficiul lui Ludovico Sforza, este de o amploare aproape extravagantă. În scrisoarea lui el promite prințului, că-i va construi punți, fortărețe, vase de război, indestructibile și inexpugnabile; că-i va fabrica tunuri, cari să se încarce pe la spate și să răspândească materii inflamabile. Iar în timp de pace, da Vinci îi făgăduie lui Sforza, că va fi cel puțin egalul tuturor arhitecților, inginerilor, savanților și artiștilor lumii.

Prințul îl chemă pe Leonardo la curtea sa, unde artistul se simți în mediul său, înconjurat de faptul, la care șinea așa de mult.

Dar în dosul omului de societate și al poetului de salon, savantul își urmărește fără încetare lucrările lui. Contemporanii noștri atât de îndrăgostiți de igienă, ar găsi întrânsul un ilustru predecesor. Orașele medievale nesănătoase, neregulate, „nelogice”, îl jigneau. El desenă planul unui oraș rațional, un fel de Cosmopol, în care estetica străzilor, frumusețea caselor și lărgimea grădinilor se împreunau cu o admirabilă salubritate și cu o minunată rețea de canale subterane.

În decursul călătoriei, pe care o făcu prin Italia centrală în societatea protectorului său, el stabili o hartă a regiunilor parcurse. Și harta aceea așa cum a fost ea înfocmă, fac din el adevăratul fondator al hartografiei.

Leonardo își exercită mai ales activitatea în științele exacte. Și în

direcția aceasta el a fost un maestru. Aceasta, nu fiindcă ea ar fi în trecut suma științelor dobândite până atunci, în matematică bunăoară, ci fiindcă întrevăzu în aceasta un izvor de aplicațiuni universale. Continuator al lui Archimede, mecanica îl pasionă; el presimte întrânsa idealul științei, cu o sută de ani înainte de Galileu și cu cincizeci de ani înainte de Descartes. Teoria pârghiei emisă de el a fost confirmată de atunci de toate progresele științelor aplicate. Lui i se datoresc legile fundamentale ale dinamicii, acele ale mișcării uniforme, ale căderii corpurilor, ale vaselor co-

municante, etc. El a fost fără îndoială astronomul cel mai perspicace al vremii lui și geologul cel mai luminat. Leonardo da Vinci a dovedit cel dintâi, că fosilele nu trebuiesc considerate ca niște „capricii ale naturii”, ori ca rezultatul „influențelor cerești” ci ca niște depozite ale apelor preistorice.

Recentele lucrări asupra aviațiunii au revelat în el pe precursorul indiscutabil al aeroplanului.

Iată, care fu geniul aproape suprauman, căruia i-o datorăm pe Gioconda. Eternul portret al marelui florentin va lumina din nou cu zimbetul ei misterios muzeul Luvrului din Paris. Cu regăsirea lui, lumea artistică din toate părțile a răsuflat ușurată.

D. M.

□ □ □

Misterul dela Passy.

Într-una din zilele trecute, intrând din întâmplare în loja portarului care îngrijește de imobilul în care locuiesc, l'am găsit acolo pe comisarul de poliție, venit să ancheteze. Am auzit o parte din întrebările pe cari le-a pus portarului casei. Mai întâi de toate s'a interesat de aparatul telefonic instalat în lojă. l-a cercetat numărul și s'a interesat apoi de toate apartamentele provăzute cu telefon. După aceea, a cerut lămuriri asupra chirișilor: nu lipseă nici unul din ei?

Și din Bihor se trage lume multă la târgul de pe Găina. Aci să văd bihoreni dați jos de pe tren și plecând pe jos mai departe spre Găina. Portul lor unguresc, puțin simpatic, bate la ochi și-i deosebește de Moji în tot târgul.

Târgul de cojoace de pe muntele Găina.

La nimeni nu răsunaseră vreodată strigăte de ajutor pe la ceasurile două după amiază, astă vară, prin August?.. Și alte întrebări de acest fel. Când am eșit în stradă, eram perfect de edificat asupra vizitei domnului comisar. Ancheta lui, eră fără îndoială referitoare la drama misterioasă dela Passy, despre care gazetele anunțaseră la timp.

Misterul care învaluește această dramă e departe de a se risipi, și din sutele de cazuri petrecute în realitate sau tratate prin romanele populare, puține sunt așa de senzaționale. Închipuți-vă, o crimă petrecută în plină după amiază, în cartierul Passy, crimă a cărei victimă și al cărei autor au rămas necunoscuți. Cu toate acestea au fost oameni cari au auzit chemările de ajutor ale femeii asasinată; printre ei și doi agenți polițienești. Strigătele acestea însă, au fost curmate de o mână ucigașă. Ele au răsunat ca un apel suprem, dar inutil, ca un apel surd de fantomă. Acei cari le-au auzit, le-au prins numai din cornetul unui telefon.

În 9 August, îmi pare, pe la ceasurile două după amiază, portăreasa unui imobil din strada Michel-Auge, în cartierul Passy, a auzit sunând clopoșelul dela telefon. Imediat, femeea a pus receptorul la ureche și a întrebat cine o cheamă; dar mâna i-a tremurat de oroare când i-au ajuns la ureche cuvintele: „Chemați poliția... Mă omoară... Sunt

deja rănită la gât și la umeri... lute!. Ajutor!...” Glasul care rosti aceste vorbe eră acela al unei femei, un glas răgușit în care tremurau accentele unei spaimе ne-spuse. Numai decât, portăreasa făcū semn la doi agenți polițienești cari din întâmplare treceau tocmai în fața casei! Oamenii autorității intrară în grabă. Portăreasa puse urechea din ei receptorul la ureche. Agentul mai auzi cuvintele: „Lașule!.. Oh! mă asasinează!.. Ajutor!...” Apoi un horcăit de durere răsună în telefon.

Polițistul întreabă: „Aici e poliția, doamnă! Vă venim într'ajutor!.. lute, spuneți-ne unde să vă găsim.” Dar în receptor vibră numai zgomotul unei lupte; apoi se auziră cuvintele: „Ajutor... Strada... Strada...” După aceea răsună un țipăt ascuțit, înfiorător, și se făcū tăcere. La

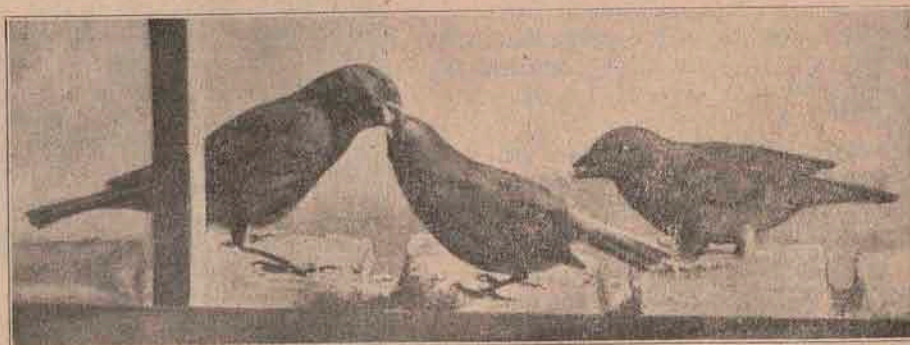
toate sunetele clopoșelului electric al aparatului, la toate chemările agenților, nimeni nu mai răspunse nimic. Iar domnișoara dela telefon, întrebată asupra numărului cu care fusese pus în comunicație imobilul cu No 9. din strada Michel-Auge, nu putū să dea nici o deslușire.

Așa stau lucrurile, și aci se mărginește cunoștința poliției asupra unui asasinat îngrozitor. Nici un amănunt nou nu s'a produs, care să arunce o rază de lumină asupra acestui nepătruns mister. Parisienii au aflat prin ziare de drama dela Passy, dar nici unul din milioanele de locuitori ai marelui oraș, n'a ajutat poliția cu vreo lămurire. Nimeni nu știe nimic.

Autoritățile urmează să ancheteze. Prezența, în zilele trecute, a comisarului, în imobilul unde locuiesc, mi-o dovedește. Dar am impresia, că de-ar cercetă întreg Parisul, casă cu casă, poliția nu va descoperi nimic.

Și este straniu, într'adevăr, când te gândești la câte mistere nu ascund miile de apartamentele cari compun metropola, mistere de nimeni știute, mistere oribile ori bizare, petrecute între omeneștile ființe. Unele din ele au loc, apoi trec, cad în uitare și nimeni nu le află. Altele se descopăr mai târziu; dar interesul lor e atenuat de ani. Amintirea celor asasinați slăbește în inimile și mințile acelora cari i-au cunoscut.

În timpul acesta vieața își ur-

Drăguțele păsărele, de sigur un bărbătuș și-o femeiușcă, își impart și miezul acela mai măricel pe care l'a luat în gură una din ele. Oare să nu simtă și să nu înțeleagă și ele, când, uite, așa-s de cu atragere una față de alta, că-și impart și bucătura din gură? Vădit că puternicul și dulcele sentiment al iubirii e, care le fac să fie și ele atât de delicate una față de alta. Și în gunguritul lor și-or fi înțelegând și graiul, limba lor.

Cele mai noi ciudățenii ale Circului-Barnum: Cel dela stânga e un *Neamț* de 29 ani, cel mai gras om de pe lume. E de 714 fontți! Lângă el dșoara *Lucia Lamouă, cu barbă ca bărbații*, e născută în Ungaria și are azi 22 ani; al 3-lea e *Cornel Bruns*, cel mai nalt om din lume, de fel din Rusia, e de 22 ani, și e de 2 metri și 42 centimetri. A fost cel mai înalt soldat al armatei rusești. Al 4-lea e *Cristian Keller*, om de 60 ani, nalt de 90 centimetri. — Când se arată în circ, las' de n'are publicul ce privi în ei!

mează cursul ei obișnuit, întretăiată de visele, bucuriile, răsul și lacrimile omenești. Fiecare dintre noi își are simpatiile, antipatiile, preocupările lui proprii. Dramele streine ne interesează o clipă, apoi le uităm. Să ne gândim însă, că acei cari cad victimele vreunei crime, sunt oameni ca și noi, a căror existență se curmă brusc, în urma unei lovituri neașteptate și atroce.

Soarta lor ar trebui să ne impresioneze, căci ea ar putea fi și a noastră. Sărmana femeie, spre pildă, ale cărei țipete de supremă chemare au fost auzite în telefonul dela Passy: știm noi cine eră ea? Poate că tineră, frumoasă, cu inima iubitoare de tot ce e nobil?.. O mână asasină a tăiat firul zilelor ei. Un univers întreg s'a năruit odată cu dânsa. Moartea ei însă nu ne interesează mai mult ca un capitol dintr'un roman-foileton!

A. C.

RÂNDURI MĂRUNTE

„*Solia Satelor*“ — încetează. Foaia populară dela Cluj, care se pornise cu atât avânt frumos și cu atâția sortți de izbândă, — încetează. În doi ani, cât a apărut, n'a putut prinde rădăcini destul de puternice

în masa poporului pentru care a fost pornită, și acum, în lipsă de sprijin, se stânge încet, mulcom și liniștit, așa cum se stânge o luminare în bezna nopții. — Regretăm moartea aceasta jainică a gazetei clujene, fiindcă oricum ar fi fost ea, a avut totuș un rost și a avut o misiune.

*

Făt-frumos din aer. Aurel Vlaicu a fost mult prea mare și de-o însemnătate prea epocală pentru noi, încât să se fi scris despre el de-a-juns. Într'adevăr, în afară de cartea apărută la „Flacăra“, până acum nu s'a mai tipărit nimic, ce să rămâie în broșură și să se popularizeze, despre viața, lupta și idealul acestui mare erou al nostru, fiindcă droaia de articole publicate după moartea sa, resfirate așa cum sunt prin gazete, nu le putem socoti ca vecinice.

Dar despre Vlaicu trebuie să se scrie! Căci dupăcum la alte neamuri s'au scris și se mai scriu neconținut cărțile cu duiumul despre bărbații însemnați, așa trebuie să se încerce macăr și la noi!

Între cărțile și broșurile de popularizare, menite ca să trimbițeze numele lui Vlaicu și însemnătatea acestui nume, socotim noi ca binevenită și povestea *Dnei Leontina Ciura: Făt-frumos din aer*. E o poveste duiosă, alegorică, a celui mai drag fiu al Ardealului nostru, în care înflorește încă mitul și suprafirescul. De-aceea bine a făcut Dna

Ciura că a povestit viața lui Vlaicu în forma asta mitologică, cu suprafiresc și cu ursitoare.

Dacă „Făt-frumos din aer“ va avea norocul să străbată în popor, povestea aceasta se va urzi mai departe, se va țese și se va completa, iar peste ani de zile, când figura lui Aurel Vlaicu va deveni legendară, autoarea poate cu drept cuvânt fi mângăiată, că a contribuit și dânsa la idealizarea marelui mort al zilelor noastre.

— Recomandăm broșura *Dnei Ciura cetitorilor nostri*, și-i rugăm să cumpere cât mai multe exemplare din ea, ca să le distribuie în popor. — Prețul unei bucăți numai 24 bani. De vânzare la toate librăriile.

*

Carmen Sylva. În frumoasa poezie cu titlul aceasta a distinsului nostru colaborator *I. U. Soricu*, publicată în numărul trecut, s'au strecurat două greșeli regretabile, cari supără foarte mult. Anume, în strofa a doua din sonetul II. s'a cules greșit: *mereu* în loc de *marea*, și *scepru* în loc de *sceptru*. Strofa aceasta va fi deci astfel corectată:

„Un mărgărit bogat ce se înșiră...
„Căci El, de care-ascultă cerul, marea,
„Și-a revărsat spre tine îndurarea:
„Ți-a pus în mână un sceptru și o liră.

*

Razele X destăinuind secretul scrisorilor. Un nou efect al acestor miraculoase raze, cu ajutorul cărora poți întrezări oasele din om și orice obiect strein de metal ajuns în corpul lui, semnaleză savantul *Dr. Hall-Edwards*, specialist în razele Roentgen. Efectul acesta se dovedește de data aceasta asupra scrisorilor frumos sigilate, puse în plicuri netransparente și bine ascunse ochiului omenesc. Cu ajutorul lor, — spune *Dr. Hall-Edwards*, — poți citi perfect slovele învelite în plicuri și nu-ți trebuie pentru aceasta, decât să fotografiezi scrisoarea și fotografia îți destăinuiește apoi tot ce pareă ascuns și de ce nu te puteai apropia până acum, decât rupând pecetea și făcându-te în chipul acesta vinovat de destăinuirea secretului epistolelor...

Acest efect nou al razelor X va fi primit, de sigur, cu diferite sentimente de publicul mare. Atâți bărbați geloși de nevestele lor se vor bucura, că li se dă ocazie să arunce pe ușor o privire în scrisorile private ale acestora și atâtea neveste vinovate vor tremură de frică, că li

Ilustrata de Anul-Nou, care a fost mai mult căutată astan la București, este preafrumoasa a cărei chip îl dăm și noi aci. În original stindardul desfășurat, ce învăluie, parcă, bustul mândrei femei ce Intruchipează România, este zugrăvit în *trei culori*, lângă ruda stindardului e pătura albastră, la mijloc cea galbănă pe care se deseamnă admirabil capul frumos și bustul femeii, apoi la lature, pătura roșie ca focul. Hainele femeii sunt și ele în culori potrivite, și călăreții colorați. — E foarte dragălaşă podoabă pe masa fiecărui Român o astfel de ilustrată.

se va putea destăinui secretul scrișorilor, cari de regulă trec prin mâna bărbatilor fără ca aceștia să bănuiască macăr taina lor. Pentru toți aceștia trebuie să amintim însă, că razele X numai în corpul acela au efectul amintit, dacă scrisorile sunt scrise cu un fel de cerneală anumită. În alt caz nu pot face nici ele nici o ispravă și deci și bucuriile și temerile, pot lipsi de-ocamdată.

*

ABONAȚII DE PROBA

cari au avut „Cosinzeana” pe ceste din urmă 3 luni de zile, dela 1 Oct. încoace, sunt rugați să iee la cunoștință, că acesta e cel din urmă număr ce li se mai trimite. Să binevoiască a trimite acum plata regulată pe 1914, pe jumătate de an sau pe un pătrar macar — Cei ce o au numai dela 1 Novembar, o mai primesc până la 1 Februar.

*

Bancnote vorbitoare. Idealul fiecărui ministru de finanțe, de a fabrica astfel de bancnote, cari să nu se poată falsifica, se pare că l'a ajuns acum un inginer englez, cu numele A. E. Bawtree, căruia i-a reușit, ca să gătească în așa fel banii de hârtie, ca aceia puși în un fonograf anume spre acest scop întocmit, să-și spună valoarea cu glas tare... Inginerul Bawtree și-a dovedit invenția aceasta înaintea unei comisii și cei de față au rămas frapați de atâta ingeniositate. Ci-că pe marginile bancnotei sunt rețele fine,

cam așa cum sunt pe plăcile de gramofon, și, puse în fonograful lor special, grăiesc câteva cuvinte, între altele, spunându-și și valoarea pe care o reprezintă. Dacă invenția lui Bawtree se dovedește și practică, atunci falsificarea bancnotelor e eschisă pe viitor, căci toate bancnotele, cari nu vorbesc, sunt — false!

...E de remarcat din acest prilej, că inginerul englez e un falsificator din cei mai de seamă. A falsificat într'un rând o tablă de mărci și punându-o alaturea de una adevărată, a rugat o comisie de pricepători, ca să arate ei cari sunt mărcile false și cari adevărate. Și n'au putut nici aceștia s'o spună, atât de mare eră asemănarea între ele. Dacă ar vreă inginerul Bawtree, ar putea câștiga milioane cu darul lui de falsificator, dar fiind om din cale-afară de omenie, nu folosește extraordinarul său talent, decât pentru lucruri bune și frumoase.

*

67.000 coroane pentru 63 secunde de luptă. E de necrezut, — am zice noi, cari nu ne prea mișcăm în afară de hotarele acestei țări și nu ne prea interesăm de mișcările sportive ale străinătății — ca pentru o luptă de 63 secunde, cineva să incaseze 67.000 coroane. Așa am zice noi, cei cari nu știm că sportul în țările din apus a luat proporții atât de uriașe, cum ideea nu ne putem face. Să nu mergem departe. Ne oprim la capitala Ungariei nu-

mai, la Budapesta. Și în acest oraș în cazul când se dau matchuri între vreun club din Anglia și unul din țară, participă 10—20 mii de oameni. Aceasta în Budapesta numai, ca să nu mai vorbim de orașele mari ale străinătății, unde sportul a cucerit toate păturile sociale și unde pentru fiecare tinăr e ofensă, să-l întrebi, dacă știe, sau nu, sportul?

Din ramificațiile deosebite ale sportului nu ai putea spune, care e mai interesant. Sunt toate interesante: și fotbalul și înotatul și boxul, căci toate deopotrivă delectează ochiul, căruia i se dă prilej să admire energia fizică, agilitatea și dibăcia omului.

Sunt privitori pasionați, pentru unele ramuri de sport, că n'ar lipsi dela un match pe lângă toate piedecile, ce i s'ar pune. Așa, cum sunt oameni muzicali pasionați, cari n'ar putea dormi noaptea n'treagă, dacă cineva i-ar opri ca s'asculte cel puțin câteva minute muzică...

...E de închipuit după acestea, ce interes a trezit în publicul francez și englez vestea matchului, ce s'a dat între șampionul englez Wels și francezul Carpentier, cei mai puternici luptători ai celor două neamuri. Lupta n'a durat, decât 63 secunde și acestea i-au fost de-ajuns francezului Carpentier — care n'are nici 20 de ani — spre a scoate din luptă pe reductabilul său potrivnic, pe care-l mai bătuse și astăvară, la expoziția din Gand. Englezii, deși cu amărăciune în suflet, au recunoscut totuși superioritatea forței francezului, al cărui neam la rândul său a jubilat, bineînțeles, de bucurie.

Tinărul Carpentier a fost viu felicitat de cele mai marcante personalități franceze pentru acest succes și afară de aceasta a mai primit și un premiu de 67.000 coroane din intratele la renumitul său match.

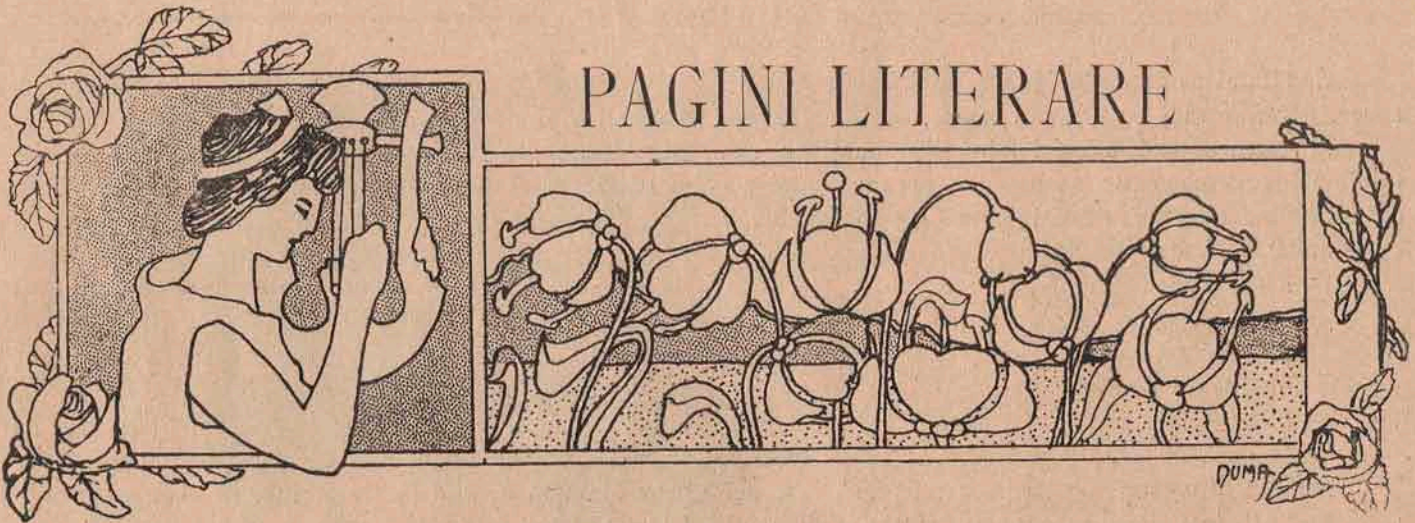
COLABORATORILOR NOSTRI

Rugăm pe toți colaboratorii revistei noastre, ca manuscrisele, pe cari doresc să le publice în „Cosinzeana”, să binevoiască a le trimite pe adresa redactorului nostru prim: dl SEBASTIAN BORNEMISA, în

BUDAPEST, VIII.
Köfaragó u. 5. I. 7.

PAGINI LITERARE

De departe.

*De știi să crezi, tu cântă fericită,
Să tremure albastră 'n seninare.
Ce-ți pasă că 'ntre noi haine zodii
Au pus atâta crudă depărtare?*

*Ce-ți pasă, dacă mor atâtea clipe
Și nu ne-aduc solia împlinirii,
Că toamna blândul freamăt amuțește
Și scutură de floare trandafirii?*

*În mersu-i vajnic timpul surpă munții
Și stânge-atâtor stele strălucirea,
Dar nu-i stăpân pe visurile noastre
Și nu ne poate sfărâma iubirea.*

*Mănunchi de raze rupte vecinicii,
Ea ne 'nsoțește blând pe căi streine
Și gândurilor dă aripi de vultur,
Să zboare dela tine pân' la mine.*

*Și sufletul măreț mi-l încunună
Cum curcubeul încunună zarea,
În fața legăturilor iubirii
Dispare timpul mort și depărtarea.*

*Și-acelaș foc speranța ne 'nfrățește
Și dă puteri seninului avânt:
De știi să crezi, în patru părți de lume
Îndreaptă-ți mândră veselul tău cânt!...*

I. U. SORICU

COPILUL NIMĂNCUI

G. VLĂDESCU-ALBEȘTI

A fost găsit într'un revărsat de zori. Înfășurat într'o cârpă murdară, zdrențuită, cu capul gol și cu mânușițele, duse spre gură. Țipă, și lacrimile lui, care nu știau pentru ce curg, se revărsau peste tâmplele acoperite de bucle galbene, mătăsoase...

În ochii lui albaștri, sfioși, ca două flori de ci-coare, în răsăritul soarelui, se zărea nenorocul unui suflet, venit în lume, din porunca unei iubiri fără a-dăpost.

Eră o dimineață rece, cu un vânt uscat, care pătrunde până în mădulările oaselor.

Bruma căzuse pentru prima oară, în această toamnă, și acele de ghiață, se înfipsese haine, în frunzele triste... Numai florile de tufănică, stau mai vioae, înfruntând cu puterea vieții lor tomnatice, vântul rece și pulberea de ghiață...

— Un copil lăpădat...

— Găsit în pragul bisericei.

— Fără nici o urmă...

Și în ziua aceea a stat mititelul, pe o măsuță în fața altarului, alături de icoana Magdalenei...

Doar, a avut și Ea un fecior, care a pătitit! A fost și El născut în ieslea vitelor, măcar că o maică l-a purtat la sânul cald, îndurător și bun!.

În tot satul nostru mare și bogat, s'a găsit un suflet de om sărac, cu nouă copii, și în sufletul lui s'a revărsat mila celor nouă...

A luat copilul bălai, înfășurat în zdrențele murdare, și l-a adăpostit în bordeiul lui sărac, dar plin de milă și bunătate...

„Unde mănă nouă guri, vine și a zecea... Poate că mititelul acesta, născut din păcate, aveă și el dreptul la vieață, în ciuda unui tată necunoscut și a unei mame fără suflet...

Aveă bietul om neodihna în casă, dar în sufletul bun, vorbele celor răi, nu au crezare.

Mama celor nouă copii, se aprindea mai repede. Sunt nouă guri cari cer, și trebuie să le dai.

— Mi-ai adus arătarea în casă...

— Urgia și pacostea lumii...

— Lepădăturile oamenilor...

Omul își potolea repede tovarășa. l-arată chipul Preacuratei, și zimbetul ei, cu ochii blânzi ai pruncului din brațe, o înduioșă.

— Să-l dăm la câini... îi om și el...

— Și cel din brațele Fecioarei s'a născut în iesle...

— A fost și el gonit de lume...

În sufletul lor se pogoră mângăerea cerească, și copilul cu ochii albaștri și bucle galbene, li se părea, că-i rupt din carnea lor...

* * *

Cad fulgi ușori de zăpadă, și în jocul razelor de soare, par fluturași de argint...

În vatra săracă a bordeiului din marginea satului, pâlpăe vreascurile, strânse în preajma unei ulcele. Mirosul de mâncare caldă, nu lasă locului ceata celor nouă, și ei dau busna spre ușa tindei...

- Ni-e foame...
- Ni-e sete...
- Ni-e somn...
- Mă doare capul.
- Și pe mine...
- Mamă... ta.. ta...

Femeea privește spre cer, caută cu ochii ei mari, înroșiți de fum, spre copaia, în care plânge un copil mic...

- Arătarea lumii.. N'avem destui...

Iarăși i se opresc ochii în privirea blândă dela Icoană, și femeea tace. I s'a părut, că a văzut aeeva muștrarea, și în sufletul ei chinuit, s'a pogorât iarăș mila de mamă...

S'a apropiat încetișor de leagănul copilului. I-a atins buzele arse și i-a dat să guste din ulcica cu lapte... Copilul strânge buzele și tremură... Ochii lui albaștri privesc cu sfială, la femeea cu sufletul de ghiată... El nu pricepe nimic... Zimbește și întinde mânuțele...

Stăpânul bordeiului, e un om milos nevoe mare, din mila lui a dat, oricât l'au ajutat puterile... Sara venit din lume, s'a apropiat de copaie, și cu mâna lui aspră, a netezit fruntea mititelului...

Copiii lui se făceau rotocol, în jurul leagănului...

- Al cui e?..
- Cine l'a adus?..
- De unde a venit la noi?..
- Să-l duci de-aici...

Tatăl îi sărută pe toți, pe cel de-un anișor l-a propiă ușor de fruntea „lepădatului“...

- Pupă coca...
- Puiu tatii...

Copilul, apropiă buzele, sărută părul bălai, întindea mânușițele și radea blând.

Numai femeea, stă posomorâtă pe laița de lângă vatră, și în privirile ei de mamă, se răzvrăteă năcazul...

— Nu-l vezi că-i bolnav... Nu vrea nimic... Țipă toată ziulica...

- Să-l duci de-aici...
- Să duci arătarea...
- Ne mănăncă norocul casei și al copiilor...

* * *

Noapte. În bordeiul din marginea satului, s'a făcut liniște. Doar candela mai pâlpăe, sub icoană. Fulgii de zăpadă cad mai deși, și vântul șueră mai tare. Pe la ferești, luminițele au început să dispară. Femeea din bordeiu, a așezat cu îngrijire țolul peste cei nouă copilași, a pus câteva vreascuri pe vatră, și ruptă de oboseală, s'a lăsat tolănită pe laiță...

Mititelul, în copăiță, suspină, și tâmplele lui zvâcneau, și îi strângea capul ca în clește.

Prinsă de oboseală și grije, femeea dormea dusă, și gândurile ei de noapte se împletise într'un vis urât:

S'a pomenit într'un câmp întins, cât poate cuprinde privirea. Femeea eră desculță, și câmpul plin de ghimpi. Bătea un vânt, așa de tare, că abea își putea sprijini trupul, agățându-și mâinile de rădăcinile buruenilor. Și vântul părea că aduce ploae și viscol, și trupul ei aproape gol, tremură, înțepat cu acele de ghiată... În câmpul acela urlau lupii și țipete de om se ridicau ca un blăstem grozav... I se părea că fulgeră înaintea ochilor, și că în lumina acestor fulgere, își vede copilașii, și-i cheamă pe nume...

Îi vede în ghiarele unei matahale mari... Aude țipete, și copiii îi tind brațele ș-o strigă pe nume... Vrea să se ridice, să-i scape, dar mijlocul ei e prins în lanțurile de fier, și lanțurile ard în văpaie de foc... Femeea geme, își zmulge părul, se zvârcolește... Vede aeeva, copilașul mic, găsit în ușa bisericei... Îl vede sprijinindu-se, pe picioarele lui slăbuțe... Și copilul acesta i se părea că are aripi, și zboară. I se părea frumos, ca o minune... Un îngerăș... Înaintea ochilor ei se arată o prăpastie fără fund... Din prăpastia aceea, apărură o femeie, urâtă și bătrână, ca mama pădurii de urâtă... Femeea aceasta i-a descins mijlocul de lanțuri și i-a făcut semn să se apropie...

— Aici sunt păcătoasele lumii...

— Ș'au lăsat copii pe drumuri...

Femeea zdrențuită și goală își duse palmele la ochi și lacrimile ei curgeau șiroaie.

— Și tu ești o păcătoasă, — a adăugat bătrâna și pocnind dintr'un biciu de foc, a dispărut în fundul prăpastiei...

Pe fereastra mică a bordeiului năvăleă pulberea albă, a luminei... Ciucurii de ghiată, țintuiți în ștrașină, atârnav în preajma ferestrilor, zmălțuite în flori de zăpadă.

Femeea din bordeiu, a tresărit speriată din somn. Și-a șters ochii înlăcrămați, și boabele de sudoare de pe frunte. S'a uitat cu luare aminte la copilașii, cari dormeau sub țolul de cânepă, și nu-i venea a crede că sunt ei.

Îi știă plângând, pe câmpia întinsă, ruți de oboseală și foame.

Trupul ei obosit, după o noapte de groază, se simțea slăbit, neputincios...

S'a lăsat încetișor de pe laiță, și îngenunchind în fața Fecioarei, a rugat-o s-o ierte...

— N'a făcut nici un rău nimănu. Copiii și i-a crescut în milă și frica lui Dumnezeu.

Peste capul mititelului, nu-i venea a privi. De leagănul lui, s'a apropiat cu sfială. Ochii lui albaștri s'au deschis senini și zimbitori. Mânuțele lui s'au încins neputincioase, după grumazul femeii, și buzele lui s'au alipit lângă obraji arși de dogoreala unui

vis urât... L'a sărutat, ca pe primul ei născut, i-a mângăiat bucelele părului mătășos, și privind spre icoană, i s'a înrouat ochii în lacrimi...

Omul a rămas uimit, văzându-și femeia, lângă „lăpădătura satului”, și nu-i venea a crede.

— Îi om și el, — spuse femeia, ș'ar fi păcat, să-l lăsăm să se prăpădească...

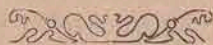
N'a îndrăznit însă niciodată, să-și spună visul urât, deși o urmărea, ca o vedenie. Închină în toate serile căpătâiul, și nu uită să aprindă tămâie la zile mari...

Copilul nimănui, a crescut în bucuria și mila celor nouă, și în bordeiul sărac, n'a mai fost sfadă pentru sufletul lui...

Se încălzeau cu toți în preajma vetrei, și ascultau pe horn șuerătura ascuțită a vântului rece...

Afară îi zi de iarnă, și fluturii de ghiață ai zăpezii, cad liniștiți pe luciul ferestrelor, prelingându-se în picături, ca sudoarea...

Numai florile de tufănică, stau mai vioae, înfruntând cu puterea vieții lor tomnatice, vântul rece și pulberea de ghiață...

Cântare.

...Și-odată, frumoaso, treceam printr'un loc
Cu arbori la margini de stradă,
Frumos se pornise fantasticul joc
Al primilor fulgi de zăpadă...

Și-odată, frumoaso, treceam printr'un loc
Frumos se pornise fantasticul joc
Al primilor fulgi de zăpadă.

Sclipiau mărgărinte pe vântul pustiu
Topindu-se'n negura-albastră,
Grăbiau trecătorii — și 'n vers argințiu
O fată cântă la fereastră.

Muriau mărgărinte pe vântul pustiu,
Grăbiau trecătorii — și 'n vers argințiu
O fată cântă la fereastră.

...Am stat pe vre-o clipă, privind abătut,
Cu gândul în negura zării.
— În sufletu-mi însă un strop a căzut
Din farmecul vag al cântării...

Am stat doar o clipă cu gândul pierdut
Și 'n sufletu-mi tainic un strop a căzut
Din farmecul vag al cântării...

Iar astăzi, frumoaso, stingher lângă foc,
Cum tremură vântul pe stradă,
Aud par'c'un cântec prin dulcele joc
Al primilor fulgi de zăpadă...

Cu fruntea proptită stau trist lângă foc
Și-un cântec mă 'ncearcă prin dulcele joc
Al primilor fulgi de zăpadă...

T. MURĂȘANU

CE MI-A ȘI FĂCUT MIE COMETA HALLEY?

Domnul Victor Anestin, distinsul nostru astronom scrie un articol scurt, în care întrebă și spune apoi, că unde e azi cometa Halley.

Sunt aproape patru ani acum, de când n'am mai dat prin publicațiile noastre de numele acestei stele rătăcitoare și de-aceia am citit cu mult interes articolul dlui Victor Anestin, ca să aflu despre soarta acestei comete, care m'a finut și pe mine o noapte departe de cuibul meu îngust și modest, pe care-l aveam pe-atunci într'o mansardă din capitală. Și aflu din spusele dlui Anestin, că Halley se găsește azi la o depărtare de 11 ori mai mare, decât o depărtarea dela noi până la soare. După cum se vede, a pornit la un drum lung, din care nu se va mai reîntoarce decât prin 1986 și cum eu nu mai am nici o nădejde, că voi mai vedea-o atunci și nici o teamă prin urmare, că voi muri asfixiat de gazurile ei otrăvicioase, mă plâng acum în liniște de năcazurile, pe cari mi le-a pricinuit...

Sosirea cometei Halley m'a scos și pe mine din drumul liniștit, pe care'l făceam dela mansardă până la universitate și într'o după-amiază m'am trezit, că pornesc îngândurat spre cheul Dunării, în loc să pornesc pe drumul știut, spre columnele uriașe, pe cari se sprijinește cetatea științei. Mergeam agale, nepăsător și rece ca omul, care știe, că mâne dimineață, în zorile zilei va trebui să moară înecat de gazurile unei comete nebune, care în rătăcirea ei, ca și când i-ar fi fost prea strimț universul, s'a abătut prea aproape de sfera pacinică a pământului nostru. Ce eră să fac? Ziarele scriseseră coloane întregi despre această închipuită primejdie, daseră interviuri cu Flammarion și alte genialități astronomice și ajunseseră la concluzia, că a sosit ziua din urmă: răfuiala cu moartea...

Eu m'am împăcat de grabă cu sfârșitul acesta tragic, deși nu împliniam pe-atunci încă 20 de ani și mai credeam, că undeva, departe, suspină după stururile ferestrei un suflet bun și blând după mine. Regretam, — dacă regretam ceva, — numai faptul, că nu pot fi ca mâne în zori de zi lângă ființa aceea dragă, ca să mor alături de ea, îmbrățișându-o și lipindu-mi buzele arse de dorul unei sărutări, de gurița ei mică și ispititoare. Faptul acesta îl regretam și de-aceia, — nu pot s'o contest, — gândul morții mă umpluse de durere și de suferință. Nu regretam viața, nu regretam mansarda mea fără de farmec și fără de lumină, ci regretam sărutarea dulce, pe care ea nu mi-o dase, pe semne, ca să mă reîntorc mai târziu și să i-o cer mai cu socoteală și cu mai mult temei, decât acel al dragostei de băiat, pe care nu poți zidi perspectiva unei căsătorii... Acum, că s'apropiă sfârșitul

ori cărei vieți pământene, mă durea inima, că nu m'am născut mai încurând și nu mi-a fost dat să 'nlănțui vieața mea de ființa ei. Blăstămam în gândul meu procedura aceasta nemiloasă a sorții și socotiam, că numai eu singur sunt nedreptățit pe toată fața pământului. Durerea mea creștea cu fiecare pas, ce'l făceam spre matca Dunării albastre și singurătatea mea în lumea aceasta o simțiam tot mai mult. Îndeosebi din clipa, în care am trecut vadul apei și-am dat să urc pe cărările pietruite și cercuite cu tufişuri din dreapta Dunării, îmi simțiam nerostul. Eră adecă a-făta cântec pe cărările acestea, atâta cântec și atâta veselie, că mi se părea o crudă nedreptate ce se făcea cu mine. De ce eram eu singur? De ce nu putea fi și ea alături de mine? Cu cât mai ușor mi-ar fi sfârșitul, dacă ași avea-o aci la dreapta mea, s'o țin strâns de trupul meu, să-i simțesc frăgezimea și tinereța, bătaia inimii și clocotul sângelui în vine...

Gândurile acestea mă munciau, căci zeci și sute de perechi treceau alături de mine. Pe culmea dealului, în făgădaie, răsună cântec de vioară și tremură pe ferești lumina scânteiitoare a lămpilor electrice, iar din când în când s'auziau acorduri duioase, apoi strigăte scurte și chiote de veselie. Acolo eră o lume aparte: eră o lume de oameni, cari nu căutau să deslege problemele mele și nu căutau să 'nțeleagă, că de ce trebuie să moară. În clipa aceea nu se mai gândiau nici la cometa Halley, deși pentru capriciile ei se refugiaseră aci, ci căutau să moară veseli. Își încheiaseră socoteala cu lumea aceasta și dacă mai aveau vre-un dor, eră acela de-ași face sfârșitul cât mai senin...

Nu mai puteam suportă atâta cântec și atâta exces de veselie și de-aceia am căutat, să mă refugiez și eu undeva, unde să găsesc liniște și tăcere. De cealaltă parte, în vale ducea o cărăuie mai mititică și mi-am luat înspre aceasta drumul. Cât voiu fi mers, nu mi-am putut da seama, dar m'am pomenit, că stau în fața unei crâșme, în care tremură o luminare slabă și mititică, ce da să moară. Pe la mese stau ființe mohorâte, cu fețele cernite, ca și sufletul meu, și închinau tăcute din păharele pe jumătate goale. Am simțit, că ceva mă atrage înspre lăcașul acesta tăinuit și am intrat fără ezitare și fără bună sara, ducându-mi doar două degete la pălărie, chipul ca și când aş da binețe. Intrarea mea n'a făcut nici un zgomot și nu m'a băgat în seamă nime. Abia m'am așezat pe scaun și m'am pomenit înainte și eu cu o sticlucă de vin și cu păharul pe jumătate plin. Am început să gust, asemenea ca ceilalți și eu beutura roșietică și să privesc, ca și ei, dus pe gânduri. Toți de-aci eram pe semne de-opotrivă: oameni năcăjiți și fără nici un căpătâi în lume...

Așa am stat noaptea 'ntreagă și numai spre dimineață, când stelele începură a se perde una câte una și doar luceafărul de mai stăruia pe boltă, am

început să mă gândesc la câte mai am să fac nainte morții. Mă gândiam numai la ea, scumpa, și nu știu ce mi-a venit să-i scriu o scrisoare din pragul morții. Am cerut hârtie și-am început să aștern slove mărunte, luându-mi dela ea adio și rugându-o, să mă ierte și să mă uite, că trebuie să mă despart de ea pentru totdeauna. Rar am mai pus eu atâta desna-dejde în scrisori, ca atunci și am scris mereu, până ce mi-am simțit capul greu și pleoapele obosite iar răsufllarea din ce în ce mai grea. Am privit atunci în jurul meu și mi s'a părut, că Halley trece pe deasupra pământului și otrăvește lumea cu gazurile ei. Necunoscuții mei prietini căzuseră cu capul pe mese și păreau, ca niște morți. Mi-am adunat și eu puterile din urmă, am pus scrisoarea în plic, am scris adresa și cu o ultimă sforțare am aruncat-o birtășului, care se clătina și el după tarabă, strigându-i: *expediaz-o!*

După un timp am simțit o căldură grozavă în spate, ca și cum m'ar fi împuns cineva cu o miie de ace. Am ridicat greoiu capul și m'am întors. Pe geamurile crâșmei se strecură un znop de raze aurii și pătrundeă înlăuntru cântec de paseri de prin tufişurile din apropiere. M'am frecat la ochi bine, am privit jur împrejur și am căscat ochii mari. Crâșmarul s'a apropiat de mine, mi-a făcut un compliment și m'a 'ntrebat, dacă am dormit bine? Am sărit atunci, ca mușcal de șarpe și m'am restit la el:

— Bine, n'am murit? Cometa Halley?

— Prostie, domnule, să mai crezi astronomilor, — și începū să-și frece mulțumit mâinile și să mă 'ntrebe, dacă doresc un rachiu ori o supă caldă?

— Dar scrisoarea?

— Am expediat-o, n'ai teamă, eu servesc pe mușterii mei exact.

Am simțit atunci, că se năruie crâșma pe mine și că mor a doua oară. Cum, nebunul acesta trimisese scrisoarea în care i-am cerut ei, să mă uite, să mă uite pe totdeauna?

— Fire-ai al dracului!, — i-am răspuns mânios și m'am repezit pe ușă afară, ca un nebun...

La vreo lună de zile am cetit prin ziare, că se logodise ființa aceea, la care am ținut atât de mult. Am mai plâns, am mai suspinat și am uitat apoi. Acum, că domnul Victor Anestin a scris iar despre cometa rătăcitoare, despre nebuna aceea de Halley, mi-a venit în minte din nou pășania din noaptea aceea de-acum patru ani și m'am întrebat încet: Ce mi-a și făcut mie cometa Halley?

Radu Mărgan.

Biserica sfinților fără-de-nume.

VICTOR EFTIMIU

Din lemn de salcie, Ispas, făcea fluere pentru copii și din lemn de soc făcea flaute pentru păstori. Lucra toată săptămâna, iar sâmbăta se ducea în târg și le vindea. Erau fluere albe vârgate cu șerpi, flori și pasări. Cu un vârf de fier înroșit, Ispas zugrăvea fel-de-fel de chipuri de lemn fraged. Fluierile lui aveau glasul dulce, melodios.

Par'că pusese în ele toată tristețea sufletului său stingher. Copil sărac, se pomenise în lume orfan, crescut de mila lumii. Acum, că era mare, se rușină să trăiască din ce-i dădeau alții și începuse să lucreze ce se pricepea și el. Făcea fluere și le vindea în târg, la început câte două-trei, mai târziu câte treizeci și patruzeci. Cumpărau păstori din toate părțile să umple câmpiile de glasul lor, cumpărau moșnegi, să cânte seara, la vatră. Toate pădurile fluerau acum pline de glasul mângăetor, subțire, al flautelor lui Ispas. Părea că un stol de mierle și privighetori căzuse din cer și se risipise prin munți și prin sate. Cine nu știa să cânte, se ruga de Ispas și Ispas îi arăta cum să sufle și cum să miște degetele. Mai târziu, când toate împrejurimile învățaseră să cânte și când văzu el singur ce frumos știe să facă chipuri, cu fierul înroșit, Ispas începuse să zugrăvească icoane și să le vândă pe la mănăstiri.

Tot umblând prin locuri sfinte, mireazma de tămâie și cuvintele din scriptură începuseră să-l farmece. S'ar fi făcut călugăr, dar nu se prea împacă el cu oamenii acei grași, cari nu foloseau la nimica, și de cari spuneau sătenii că trăesc ca trântorii. Ispas ar fi vrut să facă mai mult ca sfinții lor.

Intr'o zi trecând pe lângă o biserică veche, năruită, un gând mare-i umplu inima de bucurie. Ce-ar fi dacă s'ar apuca și el să facă o biserică? O biserică nouă, închinată sfinților fără-de-nume, apostolilor ce propovăduiseră la răscrucile drumurilor și muriseră neștiuți de nimeni, sfinților muceniți pe cari nimeni nu-i cinstește în zile de sărbătoare.

Zile întregi îl munci gândul acesta și fără să știe cum, într'o bună dimineață, Ispas se apucă de lucru. Cumpără un locșor lângă biserică cea veche și din vremea care-i prisosea, cea mai mare parte o petrecea lucrând. Se ducea în fiecare zi la târg și cumpăra cele trebuincioase. Singur a săpat temelie, singur a înfipt cei dintâi stâlpi. A copt olane singur, a cioplit stranele luni în șir, a adus lespezi din munte, a făcut catapiteasma, a făcut sfeșnice de nuc, a dat la rindea masa cea sfântă, a zugrăvit icoanele și a umplut de sfinți toți pereții de lemn ai bisericii. Dar toate astea le-a făcut așa de încet și de greu!

Ani întregi a muncit Ispas, neajutat de nimeni, batjocorit de toți. Când era vremea frumoasă puneă

olanele la soare; când plouă, zugrăvia chipurile sfinților; când viscolea, ședeă la vatră în bordeiul său, și cioplea spetezele stranelor. În nopțile lungi ale ierni a scris el, după o biblie împrumutată, Evanghelia cea mare a bisericii, însemnând cu litere roșii începutul fiecărui rând și a transcris psaltichia, tot cu roșu însemnând începutul fiecărui psalm.

Când fură toate gata, o mângăere fără seamăn îi cuprinse sufletul.

Cei cari îl batjocoriseră până atunci, se minunau acum și veneau la el să asculte învățăturile Domnului. Veneau bătrâni și femei, din sate depărtate, să-i lumineze. Ispas le spunea de viața lui Isus Cristos, de pildele și suferințele lui, iar țărani ascultau pe gânduri și plecau și de acolo înseninați, cu sufletul mai bun. Numai călugării dela mănăstirea învecinată nu voiau s'audă de predicile lui Ispas. Nici unul însă nu venea să asculte ce frumos vorbește oamenilor, cum îi îndeamnă să fie buni și iertători, cum sfătuește pe fiecare și cum ajută pe cei nevoiași. Îl bârfeau fără nici o dreptate; sfătuiău pe oameni să nu se mai ducă la el și căutau să-i facă alte neajunsuri și mai mari.

Dar lui Ispas nu-i păsa de toate astea. Liniștit slujia dimineața, când omul trebuie să-și ridice privirile spre Dumnezeu, ca să-l ajute în ziua aceea, slujia și seara, când trebuie să ne rugăm tatălui nostru din ceruri, să ne dea somn liniștit. Se ruga în bisericuța săracă, unde nici policandre nu străluciau și nici cădelnițe de argint nu fumegau. Ispas își făcea datoria cum și-ar fi făcut-o cei dintâi creștini; fără mult alai, fără podoabe. Căci potirele de aur, candelile și cădelnițele de argint, crucile cu pietre nestimate, molitfelnicile țesute în fir și toate lucrurile strălucitoare, umbresc cuvântul Domnului. Iar în biserică lui Ispas numai cuvântul Domnului strălucea. Nici cântece frumoase asemenea arhanghelilor nu erau în biserică nouă. Căci în glasurile felurite, melodioase ale cetelor de cântăreți, cuvintele nu se deslușesc și înțelepciunea lor răsună în pustiu. Acolo, Ispas slujea în haine negre, lungi și aspre, citia Evangheila cu glas respicat, bătrânesc, și învățătura lui intra — neștirbită — în urechile și în sufletele oamenilor. N'aveau nici dascăli, nici paracliseri, căci socotea răspunsurile lor de prisos. În fiecare zi citea el o parabolă și-o tâlmăcea. Preoții din alte părți spuneau de el că e eretic, că nu slujește după rândurile canoanelor, că nimeni nu l-a hirotonisit pe dânsul și că-l așteaptă osânda cea de veci. Ispas își făcea semnul crucei și se minună că oamenii aceștia nu-și văd de treabă și credeă că Domnul e mulțumit de chipul cum își înțelege el menirea. Dar iată că într'o zi o pădure se aprinse pe vârful unui munte; după aceea se deslănțu furtuna cu fulgere și tunete cumplite.

Trăznetul căzuse pe bisericuța sfinților fără-de-nume și-o aprinse. În câteva clipe se alese praf și

cenușe din toată truda lui de-o viață. Ispas plecă fruntea și zise:

„Se vede că lui Dumnezeu nu i-a plăcut fapta mea și mă pedepsește. Facă-se voia Lui! Cine știe... Poate rostul meu pe lume eră să fac ca și ceilalți frați întru Domnul, să nu stric rânduiala veche“.

Își ceru iertare dela sfinții călugări ai mănăstirei vecine și-i rugă să-l primească printre dâșii. Ei se bucurară foarte de pocăința rătăcitului și-l puseră în rândul lor. Acolo trăi Ispas viață îndelungată, fără să facă nimic — ca și ceilalți călugări. Trăi viața umilită și tihnită a mănăstirii și muri, ca și ceilalți, necunoscut de nimeni, împăcat la gândul că și-a făcut datoria, mulțumit că erezia din trecutul său a fost nimicită cu desăvârșire, prin focul cel dumnezeesc. Pe urma lui, însă, au rămas fluerile de soc, făcute în tinerețe, fluerile cu glas melodios, cari mai cântă și azi, umplând toate pădurile și munții de slava numelui său.

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

— 18 —

Din 3 până în 5 Maiu.

L'am văzut dar pe maestrul Mouche, tatorul Jeanei. Eră în cabinetul său de lucru. Mărunt uscat, fără vlagă, fața-i pare de colb de pe hârtoage. Un animal cu ochelari; nici nu ți-l poți închipui fără ochelari. Și l'am auzit pe maestrul Mouche; are un glas de sfârlează și vorbește în termini aleși, dar mi-ar fi plăcut mai mult, să nu-și aleagă terminii. Și l'am observat pe maestrul Mouche; e foarte ceremonios, și te chiorește mereu de sub ochelari.

Maiestrul Mouche e fericit, așa-mi spune; e încântat de interesul, ce-i port fetiței. Dar dumnealui crede, că omul n'a venit pe pământ, ca să-și petreacă. Nu, n'a venit de aceea; și ca să fiu drept, trebuie să spun, că ori care-i de părerea asta, când e în apropierea lui, așa de puțin e recreativ. Să teme, nu cumva, procurându-i prea multe plăceri, să i se dea fetii o idee greșită și primejdioasă despre viață. Și după cât îmi spune, de aceea a rugat pe doamna de Gabry, să nu ia fetița decât arar, la sine.

Mă despărții de colbuitul meu notar și colbuita sa cameră, cu o învoire în regulă, — tot ce vine dela maestrul Mouche, e în regulă, — de a vedea în cea dintâi joi din lună pe domnișoara Jeana Alexandre, la domnișoara Préfère, institutoare, strada Demours, Ternes.

În cea dintâi joi din Maiu, mă dusei deci la domnișoara Préfère, al cărei stabiliment îmi fu semnalat de departe prin o firmă cu litere albastre. Firma asta-mi dete întâia deslușire despre caracterul domnișoarei Vir-

ginia Préfère, pe care avui mai târziu prilejul de a i-l studia deplin. O servitoare holbată îmi luă îndată cartă, și mă lăsă, fără un cuvânt de nădejde, într'o sală de așteptare, plină de mirosul acela sarbăd, particular sufrageriilor din casele de educație. Dușumeaua acestei săli fuse ceruită cu o energie așa de neîndurată, încât credeam, că n'o să fac nici doi pași dincolo de prag. Observând însă, spre norocul meu, că dinaintea scaunelor sunt așezate câteva bucăți de pănură, izbutii în sfârșit, călcând succesiv pe câte una dintre aceste insule de lână, să ajung până în colț, lângă cămin, unde căzui sfârșit pe un scaun.

Eră pe căminul acesta, într'un pervaz mare aurit, o tablă care se intitulă, cu gotice ca vâpaia: „Tabla de onoare“ și conținea o mulțime de nume, printre cari însă nu avui plăcerea, să află și pe al Jeanei Alexandre. După ce cetii de mai multe ori numele elevelor, cari s'au distins în ochii domnișoarei Préfère, și văzui, că nu vine încă nime, începui să-mi cam pierd răbdarea. Domnișoara Préfère ar fi izbutit cu siguranță, să statorniciască pe domeniile sale pedagogice, tăcerea absolută a văzduhurilor, dacă n'ar veni vrăbiile în stoluri, ca să-și țină în curtea ei cioroborul. Eră o plăcere, să le auzi. De văzut însă cum să le vezi prin geamurile spoite? Trebuie să mă mulțumesc cu priveliștea ce-mi oferiă sala. Căci de sus până jos, eră chindisită numai cu deseme executate de penzionarele institutului. Eră o lume întreagă pe cei patru pereți: vestale, flori, colibi, colonne, volute, ba și un cap enorm al lui Tațius, regele Sabinilor, iscălit Estelle Mouton.

Admiram cam de multișor energia, cu care înviovățise domnișoara Mouton sprâncenele zbârlite și ochii iritați ai vechiului războinic. Un zgomot ușor, mai ușor ca zuritul unei frunze uscate în vânt, mă făcu deodată să-mi întorc capul. Într'adevăr însă nu eră vreo frunză uscată, ci domnișoara Préfère. Veniă cu mâinile împreunate, pășiă așa de domol pe oglinda podelelor, de-ai fi crezut că-i o sfântă din „*Legenda de aur*“, alunecând pe cleștarul unor ape. Sunt sigur însă, că nici cu un alt prilej nu m'ar fi făcut domnișoara Préfère, să mă cuget la aceste fecioare așa de îndrăgite de sufletele mistice. Căci ne vorbind decât despre față, aducea mai mult cu un măr păstrat, de vreo gospodină cuminte, iarna întreagă în podul casei. Pe umeri aveă o pelerină cu ciucuri, care în sine nu oferiă nimic deosebit, dar pe care o purtă de parc'ar fi fost niște odăjdii, sau insigniile unei slujbe înalte.

Îi explicai scopul vizitei mele și îi detei scrisoarea de introducere.

— Așa dar ai vorbit cu maestrul Mouche, îmi zise dânsa. Ce face? E sănătos? Căci e un om așa de cinstit, așa de...

Nu isprăvi, ce aveă de spus, și privirile i se ridicară spre tavan. Mă uitai și eu într'acolo și detei cu ochii de un fel de dantelă de hârtie în spirală, atârnată de candelabru, menită, după socotelile mele, să

atragă muștele, și, prin urmare să le abată dela pervazurile aurite ale oglinzilor, și tablei de onoare.

— Am întâlnit pe domnișoara Alexandre la doamna de Gabry și am putut aprecia îndeajuns caracterul distinct și inteligența pătrunzătoare a acestei fetițe. De oarece cunoșteam odinioară pe bunicii săi, mă simt îndemnat, să-mi arăt acum față de dânsa interesul, ce mi-l insuflau ei.

Drept ori ce răspuns, domnișoara Préfère suspină adânc, își apăsă misterioasa sa pelerină pe piept și începî să priviască din nou spirala de hârtie.

Însfârșit îmi zise:

— Domnule Bonnard, deoarece dta ai cunoscut pe domnul și doamna Noël Alexandre, îmi place să cred, că și dta deplângi, ca domnul Mouche și ca mine, speculațiunile nebune, cari i-au dus la ruină și le-au cufundat copila în mizerie.

Și ascultând cuvintele acestea mă gândiam, că-i mare vină, să fi nenorocit, și că vina asta e de neiertat, când cei năpăstuiți au fost multă vreme vrednici de pizmit. Căderea lor ne răzbuună și ne măgulește, și nu cunoaștem îndurare.

După ce-i declarai cu toată sinceritatea, că nu mă pricep de loc la afaceri de bani, o întrebai, mulțumită-i cu domnișoara Alexandre, sau ba?

— Cu copila asta, nu-i chip, să ieși la capăt, îmi răspunse domnișoara Préfère.

Și-și luă o ținută încruntată, ca să-mi exprime simbolic situația, ce i-o creiă o elevă așa greu de îmblânzit. Apoi revenind la sentimente mai calde, îmi zise:

— Fetița nu-i lipsită de inteligență. Dar nu se poate hotărî să învețe metodic.

Ce domnișoară ciudată domnișoara Préfère! Când umblă nu-și ridică picioarele, iar când vorbește nu-și mișcă buzele. Fără a mă opri mai mult asupra acestor particularități, îi răspunsei, că metodele sunt, fără îndoială, ceva excelent, și că în privința asta am toată încrederea întrânsa, dar, însfârșit, când e vorba, că știi ceva, tot una-i, dacă ai învățat într'un fel sau într'altul.

Domnișoara Préfère făcî domol un semn de tăgadă. Apoi îmi zise suspinând:

— Ah domnule, persoanele streine de munca educației, își fac idei foarte greșite în privința asta. Sunt sigură, că vorbesc toți cu cele mai bune intențiuni, dar ar face mai bine, cu mult mai bine, dacă ar lăsa-o asta în seama persoanelor competente.

Nu mai stăruii, ci o întrebai dacă pot vedea fără zăbavă pe domnișoara Alexandre.

Dânsa se uită lung la pelerină, ca și când ar ceti din amestecul ciucurilor, ca dintr'un zodiac, răspunsul și îmi zise însfârșit:

— Domnișoara Alexandre are acum o repetiție. Căci aici cele mari învață pe cele mici. Asta se numește: învățământ mutual... Dar aș fi foarte nemângăiată, să fi venit de geaba până aici. O chem îndată.

Dă-mi voie, pentru mai multă regularitate, să-ți înscriu numele în registrul vizitatorilor.

Se duse la masă, deschise un caiet gros, și scoțând de sub pelerină scrisoarea maiestrului Mouche, o strecură între file, zicându-mi:

— Bonnard, cu *d*, nu-i așa? Iartă-mă că stăruiu asupra acestui amănunt. Dar eu sunt de părerea, că numele proprii își au ortografia lor. La noi, domnule, facem deprinderi anume cu numele proprii... cu numele istorice, bineînțeles.

După ce-mi scrise numele cu o mână dibace, mă întrebă, dacă nu cumva poate adăugă vreun titlu oarecare, ca *d. p.* fost negustor, slujbaş, rentier, sau altceva. Căci în registrul dumneaei este o coloană anume pentru titluri.

— Bine, domnișoară, îi zisei, dacă ții cu tot prețul să-ți umpli coloana, scrie acolo: membru al Institutului.

Pelerina ce-o vedeam înainte-mi eră fără îndoială a domnișoarei Préfère; ființa, care o purtă însă, nu mai eră de loc dânsa; eră alta, atrăgătoare, fericită, radioasă. numai urări și măguliri. Ochii-i zimbiau, crețele-i de pe față zimbiau, — și erau mulțisoare, — gura, încă-i zimbiă, dar numai cu un colț. Și vorbește, și glasul i se potrivea admirabil cu înfățișarea cea nouă: eră fagur de miere, nu altceva.

Spuneai așadar, că draguța asta de Jeana, e foarte inteligentă. Aceeaș observație am făcut-o și eu din partea mea, și-s mândră că avem aceeaș părere. Fetița asta îmi insuflă într'adevăr foarte mult interes. Cu toate că-i nițel vioaie, are, ceea ce numesc eu: fire fericită. Dar iertați-mă că abuzez de clipele dvoastră prețioase.

Și chemă servitoarea, care eră acum și mai holbată, și mai zăpăcită decât mai adineauri, și dispărî îndată cu porunca, să înștiințeze pe domnișoara Alexandre, că o așteaptă domnul Sylvestre Bonnard, membru al Institutului.

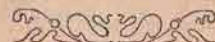
— Vai, ce înfățișare ai, copilă, ce ești!, murmură domnișoara Préfère cu o blândețe de mamă, așezându-i mai bine gulerul.

Jeana aveă într'adevăr o înfățișare foarte ciudată. Părul, strâns în ceafă și prins într'o rețea, din care scăpă în șuvițe, brațele-i slăbuțe strânse până la cot în mâneci de lustrină, mânilor-roșii de degerătură, și pentru cari se simția cam stinghirită, rochia-i prea scurtă, de sub care răsăriau niște ciorapi prea lungi și niște ghete scâlciate, o sfoară de sărit, petrecută, ca o cingătoare în jurul mijlocului, toate acestea făceau din Jeana o domnișoară puțin prezentabilă.

— Prostuțo!, suspină domnișoara Préfère, care de data asta nu mai părea o mamă, ci un fel de soră mai în vârstă.

Apoi se strecură din sală, alunecând ca o umbră pe oglinda dușumelei.

— urmează —

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI“. Preful 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi“, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár - Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI“. Preful cor. 1-80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a temutului Holocaust, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărâmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudita — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA“. Preful 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa“ din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4-80.

Colecțiile
„Cosinzenii“

de pe anul I. și II. se pot comanda dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 15' — ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă amândouă colecțiile pentru suma de 13 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa“ în Orăștie. —

	Cor. fil.
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2'—
Ion Agârbiceanu: Schife și povestiri	2'—
Al. Ciura: Amintiri	1-60
I. Dragoslav: Volintirii	1-80
L. Rebreanu: Frământări	1-50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2'—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1-80
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1-80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1-60
A. Hamat: Noua lege militară	2'—
E. Borgia: Versuri flușurate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1'—
Ion Gorun: Știi Românește?	—30
Alina G.: Arta de a vorbi în societate și diferite ocazii	—60
Irimescu-Cândești: <i>Aurel Vlaicu</i>	—60
Brătescu-Voinești: Întunec și Lumină, nuvele și schife	2'—
Bucura Dumbravă: Pandurul, roman	3'—
Vhlaufă: La gura sobei	2-50
M. D. Rădulescu: Lei de peatră, poezii	3'—
Onițiu: Din cele trecute vremi	3'—
Hodoș: Masa ieflină. Gătirea mâncărilor	1-20
Iosif St. O.: Cântece, ed. II.	2'—
Anfonescu: Studii asupra educației morale și estetice	3'—
Constantinescu I.: Din problema educației	3'—
Rousseau: Emil, sau despre educație, trad. de Adameșcu	2-50
E. Rostand: Romanșioșii, comedie în 3 acte	—40
Moldovan S.: Ardealul II. Ținuturile de pe Murăș	—90
O. Goga: Din umbra zidurilor, poezii	2'—
I. Slavici: Mara, roman	2'—
G. Flaubert: Salambo, roman trad. de L. Daus	2'—
Virgiliu: Eneida, trad. de Pandelea	2-50
D. Pătrășcanu, Timotheiu Mucenicul	2'—
N. Zaharia: Ce este fericirea	1'—
N. Zaharia: Amorul	1'—
Rădulescu-Codin: Făt-Frumos, povești	—30
I. Claretie: Drapelul, povestire trad. de Z. Bărbulescu	—30
I. Agârbiceanu: Datoria, nuvele și schife	—30
I. Rășcanu: Poveștile lui Perrault	—30
Carmen Sylva: Poveștile unei Regine	—30
V. Conta: Încercări de metafizică	—60
M. Maeterlinck: Sora Beatrice. Miracol, 3 acte fr. Minulescu	—30
D. Stern: Bulgaria sângerândă	—60
Honore de Balzac: O afacere întunecoasă	—40
R. Bringer: Spionii lui Napoleon	—80
Wells G. H.: Primii oameni în Lună	—80
Eftimiu V.: În temnițele Sтамbulului	—40
Onoto Vatana: Priveghitoarea Japoneză	—40
Memoriile lui Napoleon	—80
Anghel C.: Răscoalele din 1907	—80
Domnia și detronarea lui Cuza-Vodă	—80
Eroii Unirii: Jerfa lui C. Negri	—80
Marchiza de Pompadour	—80
Napoleon în Rusia	—80

— Pentru porto să se trimită deosebit 10-30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —